

TIIVISTELMÄ

Lotta Saikko: Selvitys alustatalouden mahdollisuuksista sähköverkkopalveluliiketoiminnassa
Diplomityö
Tampereen yliopisto
Tuotantotalouden diplomi-insinöörin tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2021

Vuoden 1995 sähkömarkkinauudistuksen jälkeen syntyi uusi sähköverkkopalveluliiketoiminta, jonka ydinliiketoiminta on palvelujen tuottaminen. Merkittävän kasvuvaiheen jälkeen liiketoiminta on kuitenkin kohdannut merkittäviä taloudellisia ja kilpailullisia haasteita. Verkstourakoitsijoiden käyttökatteet ovat lähellä nollaa, ja kestävä kilpailuetua ei ole saavutettu. Kilpailua rajoittaa jakeluverkkoyhtiöiden monopoliasema ja viranomaisten hallinnoima regulaatio.

Tässä työssä tutkitaan alustatalouden mahdollisuuksia sähköverkkopalveluliiketoiminnassa. Alustataloudella tiedetään olevan lukuisia teoreettisia ja käytännöllisiä hyötyjä, mutta mahdollisuuksia ei ole aikaisemmin tutkittu tällä toimialalla. Tässä työssä alustalla tarkoitetaan digitaalista markkinapaikkaa palveluiden ja tuotteiden ostamiseen ja myymiseen. Tavoitteena on löytää sidosryhmien eri kannustimet ja esteet lähteä mukaan alustaan, jotta voidaan päätellä, kannattaako alustaa rakentaa.

Tutkimus toteutettiin survey-strategialla. Alan 45 eri toimijalle lähetettiin kysely, johon saatiin 26 vastausta. Kyselyssä tiedusteltiin alustojen erilaisten hyötyjen ja haittojen koettua merkittävyyttä sekä kiinnostusta liittyä uuteen alustaan. Vastaajat jaoteltiin kolmeen ryhmään, jotka olivat jakeluverkkoyhtiöt, verkstourakoitsijat ja muut yhtiöt. Ryhmien välisten erojen löytämiseksi tuloksia analysoitiin tilastollisilla testeillä. Lisäksi järjestettiin neljä syvähaastattelua, joissa etsittiin syitä tuloksille ja keskusteltiin alustasta tarkemmin.

Kaikille sidosryhmille yhteisiä kannustimia ovat palveluliiketoiminnan tehostaminen, tehokkuuden parantaminen, kilpailutuksen toteuttaminen ja uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien luominen. Verkstourakoitsijat uskovat hyötyvänsä alustasta eniten ja jakeluverkkoyhtiöillä on vähiten kiinnostusta liittyä alustaan. Kuitenkin verkstourakoitsijoiden tarvitsee päästä lähemmäksi asiakkaitaan ja siten jakeluverkkoyhtiöiden osallistuminen on myös erittäin tärkeää. Jakeluverkkoyhtiöille tärkeä kannustin on kilpailutusten toteuttaminen yhden alustan kautta. Verkstourakoitsijat taas haluaisivat alustavan olevan integrointialusta, joka vahvistaa prosessien välistä kommunikaatiota.

Merkittävimmät esteet kaikkien sidosryhmien kannalta ovat pelko kustannusten tai hintojen noususta ja riski, että yksi toimija kasvattaa valtaansa vähentäen toisten saamaa arvoa alustassa. Lisäksi jakeluverkkoyhtiöillä saattaa olla lakisääteisiä esteitä alustaan liittyen ja vähemmän painetta uudistaa prosesseja. Taloudellisten ja kilpailullisten haasteiden vuoksi verkstourakoitsijat pitävät riskejä kaikista merkittävimpinä, mikä täytyy ottaa huomioon mahdollista alustaa rakentaessa.

Työn tärkein kontribuutio on se, että sähköverkkopalveluliiketoiminnassa on paljon mahdollisuuksia, joita voidaan saavuttaa rakentamalla yhteinen alusta. Alustaan osallistumista ei tulisi rajoittaa ja toteutuksessa tulee varmistaa, että kaikki voivat hyötyä alustasta. Lisäksi alustan operoijan tulee olla neutraali toimija, joka ei aiheuta kilpailun vääristymistä. Alusta tarvitsee tarpeeksi toimijoita laskeakseen kustannuksia ja hintoja, ja yhteisellä kehittämisellä voidaan pienentää yhden toimijan liiallisen vallan riskiä.

Avainsanat: sähköverkkopalveluliiketoiminta, alustatalous, ekosysteemiteoria, alustaekosysteemi, verkstourakoitsija, jakeluverkkoyhtiö

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.